

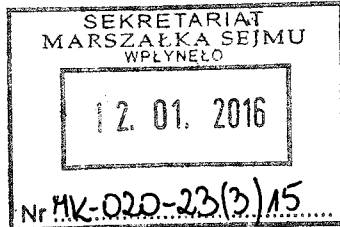
RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Do druku nr 77

Warszawa, 8/01/2016

VII.070.3.2015.AL

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Wielce Szanowny Panie Marszałku,

Rzecznik Praw Obywatelskich zapoznał się z projektem ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz niektórych innych ustaw (druk nr 77), wniesionym w dniu 3 grudnia 2015 r. przez grupę posłów. Po dokonaniu analizy projektu, pragnę przedstawić uprzejmie poniższe uwagi.

Zgodnie z art. 210 Konstytucji, Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej jako: RPO) jest w swojej działalności niezawisły, niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem, na zasadach określonych w ustawie. Niezależność od innych organów państwa oznacza zakaz tworzenia pomiędzy Rzecznikiem a innymi organami więzi strukturalnych i funkcjonalnych, które mogłyby prowadzić do zależności Rzecznika od tych organów.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 19 października 2010 r. o sygn. akt K 35/09 stwierdził, że „niezależność Rzecznika ma zasadnicze znaczenie ustrojowe, wszakże w codziennej praktyce jego funkcjonowania musi być rozpatrywana głównie w aspekcie organizacyjnym i funkcjonalnym. (...) Nie ulega kwestii, że konstytucyjnie zadekretowana niezależność Rzecznika zakazuje ustawodawcy ustanawiania takich więzów strukturalnych i funkcjonalnych, które mogłyby uzależnić Rzecznika od innych organów władzy publicznej”. W świetle art. 211 Konstytucji RP Rzecznik Praw Obywatelskich nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Rzecznik Praw Obywatelskich nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie

powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego. Proponowany w projekcie art. 7a ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich powtarza dosłownie powyższe uregulowanie konstytucyjne.

Tymczasem, zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. Nr 100, poz. 908; dalej jako: Zasady techniki prawodawczej) **ustawa nie może powtarzać przepisów zamieszczonych w innych ustawach.** Przepis ten obejmuje także zakaz powtarzania w ustawie przepisów zawartych w ustawie zasadniczej. Jak stwierdzają komentatorzy, „w polskim systemie prawnym szczególne znaczenie ma zakaz powtarzania w ustawach przepisów Konstytucji. Powtórzenie przepisów Konstytucji bądź jakichkolwiek zasad wynikających bezpośrednio z jej przepisów stanowi naruszenie art. 8 ust. 2 Konstytucji ze względu na wyrażoną w tym przepisie zasadę bezpośredniego stosowania jej przepisów” (G. Wierczyński, *Komentarz do rozporządzenia „Zasady techniki prawodawczej*, Oficyna 2009). Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 9 listopada 1999 r. o sygn. akt K 28/98 podkreślił, że istota bezpośredniego stosowania określonych norm prawnych sformułowanych w Konstytucji polega na tym, że nie należy ich rozwijać w aktach niższego rzędu.

Proponowana nowelizacja ustawy o RPO ma stanowić uzupełnienie wskazanej wyżej regulacji konstytucyjnej. Jak wskazano w uzasadnieniu do projektu ustawy: *„Przedmiotowe zmiany dotyczą trybu wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej oraz zgody na zatrzymanie lub aresztowanie, w tym: wymogów formalnych wniosków, prawa do składania wyjaśnień przez podmiot objęty immunitetem, sposobu rozpatrywania wniosków oraz trybu wyrażenia zgody przez Sejm na pociągnięcie do odpowiedzialności oraz zatrzymania lub aresztowania.”* Stwierdzono również, że *„w obecnym stanie prawnym istnieje szereg różnych uregulowań kwestii uchylania immunitetu osobom nim objętym, wobec których złożono wnioski o pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Tak duża liczba uregulowań prowadzi zdaniem wnioskodawców do nadmiernego wydłużenia postępowania i utrudnia pokrzywdzonym dochodzenie sprawiedliwości na drodze sądowej”*.

Na przykładzie immunitetu parlamentarnego można wskazać, że *„immunitet parlamentarny rozumiany jako wykluczenie lub ograniczenie odpowiedzialności deputowanego za naruszenie prawa pełni zawsze dwie podstawowe funkcje: ochrony niezależności członków parlamentu i zagwarantowania im swobody wykonywania mandatu oraz ochrony niezależności i autonomii instytucji parlamentu jako takiego”* (B. Szepietowska, *Odpowiedzialność posła za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*, [w:] *„Status posła” cz. I, Studia Biura Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu, Warszawa 2007, s. 121*). Immunitet przyznany Rzecznikowi Praw Obywatelskich przez Konstytucję

pełni podobne funkcje, gdyż ma mu zapewnić niezależność oraz autonomię sprawowanego urzędu.

W świetle powyższego moje wątpliwości budzi także proponowany art. 7c ust. 1 projektu ustawy, na podstawie którego wniosek o wyrażenie zgody na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności karnej w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego składa się za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości (podobnie w art. 7e ust. 2 projektu w przypadku wniosku o wyrażenie zgody na zatrzymanie lub aresztowanie Rzecznika przez organy stosujące przymus).

Chciałbym wyrazić swoje zaniepokojenie, że uregulowanie to może w sposób niedopuszczalny konstytucyjnie wpływać na niezależność Rzecznika Praw Obywatelskich. Jak już wcześniej wspomniano, z **Konstytucji wynika, że Rzecznik jest niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem, na zasadach określonych w ustawie. Wprowadzenie za pomocą ustawy modyfikacji niniejszej zasady, poprzez wskazanie przedstawiciela władzy wykonawczej (rządowej) jako podmiotu, za pośrednictwem którego wnosi się odpowiedni wniosek, we wskazanym wyżej zakresie, należy uznać za wysoce wątpliwe w kontekście gwarantowanej konstytucyjnie niezależności Rzecznika oraz zasady odpowiedzialności Rzecznika wyłącznie przed Sejmem.**

Jak zostało wskazane w powołanym wyżej wyroku TK o sygn. akt K 35/09, niezależność Rzecznika od innych organów oznacza zakaz tworzenia pomiędzy Rzecznikiem a innymi organami więzi strukturalnych i funkcjonalnych, które mogłyby prowadzić do zależności od tych organów. Trybunał podkreślił, że ograniczenia to nie dotyczy wypadków dopuszczalnych przez samą Konstytucję. W świetle tych uwag przekazanie części uprawnień związanych z procedowaniem w sprawie wniosku o uchyleniu immunitetu Rzecznika może doprowadzić do niezgodnej z ustawą zasadniczą więzi zależności pomiędzy Rzecznikiem a ministrem – organem władzy wykonawczej.

Konstytucja RP nie określa dokładnego trybu wyrażania zgody na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności lub na zatrzymanie czy aresztowanie. Projektowana nowelizacja przewiduje wyrażenie takiej zgody poprzez podjęcie przez Sejm uchwały bezwzględłą większością ustawowej liczby posłów (art. 7e ust. 5 zd. 1). Moje wątpliwości w tym zakresie budzi zaproponowanie podejmowania uchwały bezwzględłą większością ustawowej liczby posłów w kontekście konstytucyjnej zasady niezawisłości i niezależności Rzecznika Praw Obywatelskich. Zgodnie z art. 7c ust. 2 oraz art. 7g, uregulowania te dotyczą również odpowiedzialności karnej w sprawie o przestępstwo ścigane z oskarżenia prywatnego oraz odpowiedzialności za wykroczenia. Wprowadzenie wymogu wyrażania zgody większością bezwzględłą ustawowej liczby posłów jest niewątpliwym ułatwieniem w egzekwowaniu odpowiedzialności osoby będącej Rzecznikiem Praw Obywatelskich.

Jednakże, moim zdaniem wyrażenie zgody na pociągnięcie Rzecznika do odpowiedzialności powinno następować większością kwalifikowaną, mając na uwadze konstytucyjnie zagwarantowaną Rzecznikowi niezawisłość i niezależność.

Chciałbym także wyrazić wątpliwości związane przyjętym trybem procedowania z wniesionym projektem przedmiotowej ustawy. Zgodnie z art. 37 ust. 2 uchwały Sejmu RP z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M. P. z 2012 r., poz. 32 ze zm.), pierwsze czytanie na posiedzeniu Sejmu przeprowadza się w odniesieniu do projektów ustaw regulujących ustroj i właściwość władz publicznych. Mając na uwadze, że projekt ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz niektórych innych ustaw dotyczy ustroju takich podmiotów jak Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Prezes Najwyższej Izby Kontroli, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej oraz posłowie i senatorowie, projekt ten należało skierować do pierwszego czytania na posiedzeniu Sejmu. Jednakże, zgodnie z informacją zamieszczoną na stronie internetowej Sejmu, projekt ten został skierowany do pierwszego czytania do Komisji Regulaminowej i Spraw Poselskich oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

Pragnę również zwrócić uprzejmie uwagę Pana Marszałka, że w procedurze określonej w proponowanych przepisach nie ma przewidzianych terminów, np. na rozpatrzenie wniosku, bądź też na przedstawienie przez Rzecznika wyjaśnień. Uregulowanie powyższych terminów mogłoby usprawnić powyższą procedurę i zapewnić obywatelom bardziej efektywne korzystanie z prawa do sądu, zgodnie ze standardem konstytucyjnym.

Moją uwagę zwrócił także proponowany art. 7d ust. 5 projektu ustawy, który przewiduje możliwość udostępnienia Marszałkowi Sejmu na jego żądanie akt postępowania przez sąd albo organ, przed który toczy się postępowania wobec Rzecznika. Zgodnie z art. 156 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.), akta w toku postępowania przygotowawczego mogą być w wyjątkowych wypadkach udostępnione osobom innym niż stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym za zgodą prokuratora. Z tego względu należy rozważyć, czy wprowadzenie regulacji umożliwiającej Marszałkowi Sejmu dostęp w akta postępowania nie naruszy nie tylko zasady niezawisłości instytucji Rzecznika, ale także niezależności prokuratury i sądów.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych. Efektywność wykonywania przyznanych Rzecznikowi kompetencji zależy w dużym stopniu od zapewnienia mu niezależności od innych organów państwa. Pragnę uprzejmie zwrócić uwagę Pana Marszałka, że **Rzecznik Praw Obywatelskich został akredytowany przy**

Międzynarodowym Komitecie Koordynacyjnym Narodowych Instytucji Promocji i Ochrony Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych ze statusem A, jako instytucja funkcjonująca w pełni w zgodzie z *Zasadami Paryskimi*¹. Oznacza to, że uznano pełną niezależność i bezstronność Rzecznika w świetle uniwersalnego standardu międzynarodowego. Jedynie kilkanaście krajów członkowskich Unii Europejskiej posiada instytucje ochrony praw człowieka cieszące się takim, w pełni niezależnym, statusem. Dlatego pragnę wyrazić nadzieję, że regulacje ustawowe procedowane przez Wysoką Izbę zapewnią, iż Rzeczpospolita Polska będzie mogła nadal szczycić się na świecie w pełni niezależną instytucją ombudsmana.

Bez wątpienia, przyznanie immunitetu pewnym kategoriom osób pełniących ważne funkcje w państwie stanowi ograniczenie prawa do sądu obywateli. Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

W celu zapewnienia realizacji tego obywatelskiego prawa Rzecznik, w związku z napływającymi skargami, kolejnymi pismami z dnia 5 sierpnia 2013 r., z dnia 29 maja 2014 r. oraz z dnia 18 maja 2015 r. (sygn. sprawy RPO – 726559-I/13/AJK, I.510.30.2014.AJK oraz VII.510.26.2014.AJK) zwrócił się do Marszałka Sejmu w sprawie braku w Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej jakiegokolwiek terminu na rozpatrzenie przez organy Sejmu wniosku o uchylenie formalnego terminu parlamentarnego. Rzecznik Praw Obywatelskich do chwili obecnej nie został powiadomiony o stanowisku Wysokiej Izby (kopie wystąpien w załączeniu).

Rzecznik Praw Obywatelskich skierował także w dniu 30 stycznia 2014 r. wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2011 r., Nr 7, poz. 29 ze zm.) w części zawierającej wyrazy „a także inną działalność związaną nieodłącznie ze sprawowaniem mandatu” z Konstytucją oraz Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. W toku postępowania przed Trybunałem Sejm przedstawił stanowisko o zgodności tego przepisu z Konstytucją (sygn. akt K 2/14).

W mojej opinii, konieczne jest więc poszukiwanie rozwiązań prawnych mających na celu zapewnienie obywatelom rzeczywistej i efektywnej szansy na obronę swoich praw poprzez dostęp do drogi sądowej. W każdym jednak przypadku odbywać się to powinno z poszanowaniem norm konstytucyjnych i standardów międzynarodowych.

¹ Rezolucja 48/134 Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Mając na uwadze powyższe, zwracam się do Pana Marszałka z uprzejmą prośbą o wzięcie pod rozwagę moich uwag w toku dalszego procedowania nad projektem ustawy o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz niektórych innych ustaw. Będę wdzięczny Panu Marszałkowi za powiadomienie mnie o zajętych przez Wysoką Izbę stanowiskach.

Załącznik 3

Z wyrazami szacunku,

Badr

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa,

18. V. 2015

VII.510.26.2014.AJK

Pan
Radosław Sikorski
Marszałek Sejmu RP

ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Szanowny Panie Marszałku

Pismem z dnia 5 sierpnia 2013 r. oraz z dnia 29 maja 2014 r. (poprzednia sygnatura sprawy: RPO -726559- I/13/AJK oraz I.510.30.2014.AJK), mając na względzie napływające skargi, zwróciłam się do Marszałka Sejmu w sprawie braku w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2012 r., poz. 32 ze zm.) jakiegokolwiek terminu do rozpatrzenia przez organy Sejmu wniosku o uchylenie formalnego immunitetu parlamentarnego. W załączeniu uprzejmie przesyłam kopię tego wystąpienia.

Z uwagi na to, że do chwili obecnej nie otrzymałam odpowiedzi na wspomniane wystąpienia, mając na względzie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1648), będę wdzięczna za poinformowanie mnie o stanowisku Pana Marszałka w tej sprawie.

Załącznik 1

Łęka wyprawy zwrócić

Irena Lipowicz

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Irena Lipowicz

Warszawa, 28. V. 2014 ✓

I.510.30.2014.AJK

Pani

Ewa Kopacz

Marszałek Sejmu

Szanowna Pani Marszałek

Pismem z dnia 5 sierpnia 2013 r. (sygnatura sprawy RPO -726559- I/13/AJK), mając na względzie skargi otrzymywane od obywateli, zwróciłam się do Pani Marszałek w sprawie braku w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2012 r., poz. 32 ze zm.) jakiegokolwiek terminu do rozpatrzenia przez organy Sejmu wniosku o uchylenie formalnego immunitetu parlamentarnego.

Z uwagi na to, że do chwili obecnej nie otrzymałam odpowiedzi na wspomniane wystąpienie, mając na względzie art. 17 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), będę bardzo wdzięczna za poinformowanie mnie o stanowisku Pani Marszałek w tej sprawie.

Z poważaniem

Irena Lipowicz

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO -726559- I/13/AJK

00-090 Warszawa
Al. Solidarność: 77

Tel. centr. 22 551 77 00
Fax 22 827 64 53

Warszawa,

5. VIII. 2013.

Pani

Ewa Kopacz

Marszałek Sejmu

Szanowno Pani Marszałek

W ostatnim czasie zwrócił się do mnie skarżący wskazując na przewlekłość w rozpoznaniu przez Sejm wniosku o uchylenie immunitetu formalnego wobec członka tej Izby. Powyższa skarga uwidoczniła problem o charakterze systemowym związany z brakiem w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2012 r., poz. 32 z późn. zm.; dalej: Regulamin Sejmu) jakiegokolwiek terminu do rozpatrzenia przez organy Sejmu wniosku o uchylenie formalnego immunitetu parlamentarnego. Obecny stan prawny może utrudniać lub wręcz uniemożliwiać skuteczną egzekucję prawa do sądu osoby, której dotyczy inkryminowane zachowanie danego posła.

Art. 45 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że: „każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd”. Przepis ten wyraża możliwość zwrócenia się przez jednostkę do sądu w każdej sytuacji, gdy doszło do naruszenia jej praw i wolności. Ujęcie prawa do sądu jako jednego z konstytucyjnych praw osobistych zawiera w sobie zasadę względnej i sprawnej dostępności do sądów (P. Sarnecki, Komentarz do art. 45 Konstytucji RP, [w:] „Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz”; red. L. Garlicki, K. Działocha, P. Sarnecki, W. Sokolewicz, J. Trzciniński, Warszawa 2005 r.). W orzecznictwie podkreśla się, że prawo do sądu nie ma charakteru absolutnego i może podlegać pewnym ograniczeniom. Nie powinny one jednak naruszać istoty tego prawa. W ocenie Rzecznika,

w przypadku długotrwałego braku rozpoznania przez Sejm wniosku o uchylenie immunitetu poselskiego - analogicznie do przypadku przewlekłości postępowania sądowego - również można mówić o naruszeniu elementarnego standardu, jakim jest rozpatrzenie sprawy „bez nieuzasadnionej zwłoki”.

Procedura uchylenia immunitetu wobec posła została uregulowana w Rozdziale 11 Regulaminu Sejmu zatytułowanym: „Postępowanie w sprawach dyscyplinarnych posłów oraz w sprawach o pociągnięcie posłów do odpowiedzialności za przestępstwa lub wykroczenia albo o aresztowanie bądź zatrzymanie”. Art. 133 ust. 1 Regulaminu stanowi, że Komisja Regulaminowa i Spraw Poselskich (dalej: Komisja) rozpatruje przekazane przez Marszałka Sejmu wnioski w sprawie wyrażenia zgody na pociągnięcie posła do odpowiedzialności za przestępstwo lub wykroczenie albo aresztowanie bądź zatrzymanie. Zgodnie z brzmieniem art. 133 ust. 5 Regulaminu, sprawozdanie Komisji z rozpatrzenia takiego wniosku doręcza się posłom niezwłocznie. Jednakże poza wspomnianym zobowiązaniem, we wskazanym artykule brak określenia terminów w których organy Sejmu powinny podjąć stosowne czynności. Przede wszystkim postanowienia Regulaminu nie określają terminu, w jakim powinno nastąpić przekazanie przez Marszałka Sejmu wniosku do Komisji oraz okresu, w którym Komisja powinna zakończyć rozpatrywanie tego wniosku.

Warto w tym miejscu wskazać, iż regulaminy parlamentarne wielu europejskich państw zawierają odmienne postanowienia odnoszące się do tej kwestii. Stosownie do treści regulaminu parlamentu greckiego, jeśli w ciągu 3 miesięcy od daty wniesienia wniosku o uchylenie immunitetu parlamentarnego Izba Deputowanych nie wyda opinii w tej sprawie, wniosek ten uważa się za odrzucony. W przypadku wniosku o upoważnienie do wszczęcia postępowania o zniesławienie, termin ten wynosi 45 dni. Podobna procedura występuje w Hiszpanii. Komisja do której skierowany został wniosek przedkłada w ciągu 30 dni sprawozdanie; jeśli Izba nie podejmie decyzji w terminie 60 dni od wpłynięcia wniosku, uważa się, że zgoda na pociągnięcie posła do odpowiedzialności przed sądem powszechnym nie została wyrażona. We Włoszech również istnieje określony, 30 dniowy, termin na rozpatrzenie wniosku przez odpowiednią komisję.

Z kolei w Austrii parlament może wypowiedzieć się w terminie 8 tygodni w sprawie sprawozdania przedstawionego przez Komisję ds. Immunitetu. Po upływie tego terminu, jeśli Komisja nie wypowiedziała się w żaden sposób, uznaje się, że zgoda na pociągnięcie

R. Puchta, A. Pol, „Immunitet parlamentarny w wybranych krajach Unii Europejskiej”, [w:] „Immunitet parlamentarny. Zagadnienia podstawowe”, Warszawa 2007 r., s. 48-52).

Należy zauważyć, iż w polskim Regulaminie Sejmu brak również regulacji dotyczących kontynuacji prac nad wnioskiem o uchylenie formalnego immunitetu posła na wypadek zakończenia kadencji parlamentu. Unormowania takie zostały natomiast przewidziane w art. 26 ust. 3 pkt 1-3 uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 23 listopada 1990 r. - Regulaminie Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2010 r. Nr 39, poz. 542 z późn. zm). Stanowią one, że jeżeli po nadaniu biegu wnioskowi, a przed podjęciem przez Senat uchwały w tej sprawie, upłynie kadencja Senatu, postępowanie w tej sprawie toczy się nadal w Senacie następnej kadencji, o ile senator, którego dotyczy ten wniosek, został wybrany na tę kadencję. Uzasadniona wydaje się być zatem teza, iż w obecnym stanie prawnym może wystąpić sytuacja, w której na skutek zakończenia kadencji Sejmu, wniosek będący przedmiotem analizy będzie musiał być rozpatrywany od początku przez nowy skład Komisji. W ten sposób może dojść do nieproporcjonalnie długiego oczekiwania na decyzję w sprawie uchylenia immunitetu, co w przypadku spraw dotyczących znieśławienia ma niebagatelne znaczenie. W wyroku z dnia 16 listopada 2006 r. w sprawie Tsalkitzis przeciwko Grecji Europejski (skarga nr 11801/04), Trybunał Praw Człowieka (dalej: Trybunał) zauważył, iż zawieszenie na czas trwania mandatu parlamentarnego spraw karnych prowadzonych przeciwko deputowanemu - stanowiące porównywalną do opisaną powyżej sytuacji - mogłoby doprowadzić do upływu bardzo długiego okresu między popełnieniem zarzucanych czynów a wszczęciem postępowania. W rezultacie, mogłoby to uniemożliwić dochodzenie pokrzywdzonemu swoich praw. (K. Borowski, R. Puchta, „Immunitet parlamentarny a prawo do sądu”, [w:] „Immunitet parlamentarny. Zagadnienia podstawowe”, Warszawa 2007 r., s. 40).

Art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (dalej: Konwencja) wyrażający prawo do rzetelnego procesu sądowego zobowiązuje państwa - strony do takiego zorganizowania wymiaru sprawiedliwości, aby sądy i trybunały mogły spełnić wszystkie jego wymagania. Oznacza nie tylko wydanie wyroku w rozsądnym terminie, ale wszystko co składa się na pojęcie rzetelnego procesu (orzeczenie Martins Moreira przeciwko Portugalii z dnia 26 października 1988 r., skarga nr 11371/85).

Konwencja wymaga, aby środki krajowe gwarantowały skuteczność dochodzenia praw przez jednostki. Jest tak przede wszystkim w odniesieniu do prawa dostępu do sądu w demokratycznym społeczeństwie. W orzeczeniu Delcourt przeciwko Belgii z dnia 17 stycznia 1970 r. (skarga nr 2689/65), Trybunał uznał, iż jakakolwiek wykładnia zważająca art. 6 ust. 1 Konwencji nie odpowiadałaby ani celowi, ani charakterowi tego artykułu. Tym samym Trybunał zwraca uwagę na rosnącą ogólną wrażliwość na rzetelne sprawowanie wymiaru sprawiedliwości. Istotne znaczenie ma więc sposób, w jaki jest on społecznie postrzegany z punktu widzenia przestrzegania gwarancji zawartych w art. 6 Konwencji (MA. Nowicki, Komentarz do art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, [w:] „Wokół Konwencji Europejskiej. Komentarz do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka”, LEX 2010 r.).

Gwarancje rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym terminie mają fundamentalne znaczenie dla ochrony praw jednostki i przestrzegania zasady rządów prawa. W ocenie Rzecznika, unormowane w regulaminach parlamentarnych elementy procedury właściwej dla uchylenia formalnego immunitetu parlamentarnego nie powinny prowadzić do naruszenia standardów demokratycznego państwa prawnego i właściwego dla niego systemu wartości. Mechanizm uchylenia tego immunitetu powinien natomiast zapewniać realną i konkretną a nie fikcyjną i abstrakcyjną gwarancję, iż przepisy te posłużą do realizacji swej funkcji.

Mając powyższe na względzie, działając w oparciu o art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.), uprzejmie proszę Panią Marszałek o zajęcie stanowiska w sprawie podjęcia prac nad dostosowaniem postanowień Regulaminu Sejmu, w zakresie w jakim nie przewidują one jakichkolwiek terminów do rozpatrzenia wniosku o uchylenie immunitetu parlamentarnego, do standardów wynikających z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 Konwencji.

Łezna wyrosy szesuden

Jana J...